

Column **Marleen van Uchelen-Schipper** NOG MEER STAPELING VAN TOEZICHT?

Met 'toezicht' wordt doorgaans bedoeld op intern toezicht. In sommige sectoren opereren ook externe toezichthouders, zoals de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) in de zorg en DNB in de financiële sector. Een vorm van extern toezicht die steeds meer in de belangstelling staat, is het toezicht door het Openbaar Ministerie (OM).

Het OM heeft enkele taken die buiten het strafrecht liggen en minder bekend zijn. Zo kan het OM de rechter vragen om een rechtspersoon te verbieden en zelfs te ontbinden als deze werkzaamheden verricht die in strijd zijn met de openbare orde. Speciaal bij stichtingen heeft het OM aanvullende wettelijke bevoegdheden omdat een interne toezichthouder meestal niet verplicht is en de stichting daardoor kwetsbaar is voor misbruik. Een bekend voorbeeld waar het OM zorgde voor het ontslag van stichtingsbestuurders is de mondkapjesstichting, Stichting Hulptroepen Alliantie.

Een andere situatie waarin het OM ingreep, betreft een stichting die een kasteel in Wassenaar beheert. Hiervoor ontving de stichting, die tevens de eigenaar van het kasteel is, overheidssubsidies. Onder het mom van een 'reddingsactie' wilde de stichtingsbestuurder het kasteel voor een te lage prijs aan zichzelf verkopen. Het OM kon dit voorkomen door de stichtingsbestuurder te laten ontslaan. Onlangs zette het OM deze ontslagbevoegdheid ook in tegen een zorgbestuurder die fraude pleegde met zorggeld. Ook bij

commerciële rechtsvormen, zoals BV's en NV's, kan het OM in actie komen, denk bijvoorbeeld aan Centric waar de bestuurder werd geschorst. Ik meen dat het daarbij wel van belang is dat het OM heel duidelijk maakt welk publiek belang in het geding is.

Extern toezicht kan veel vormen aannemen. Toezicht door het OM is er daar een van. In sommige sectoren worden regels van extern toezicht gestapeld en daarbij rijst de vraag hoe de verschillende regels en externe toezichthouders zich tot elkaar verhouden.

Voorkomen moet worden dat bestuurders en interne toezichthouders te

maken krijgen met te veel vormen van extern toezicht.

Tegelijk meen ik dat het goed is dat het OM in actie komt als het écht nodig is. De echte uitwassen waarbij het openbaar belang evident in het geding is, moeten worden aangepakt. Toezicht door het OM zou je daarom moeten zien als een last resort. Ik

vraag me wel af of de wetgever zich bewust is van deze mogelijkheden van het OM. Wat mij betreft moet de wetgever in kaart blijven brengen welke vormen van toezicht er al zijn. Dat voorkomt dat de wetgever bij misstanden als reflex nog meer (sector)regels opstelt. We hebben al zoveel vormen van toezicht, het gaat erom welk toezichtinstrument wanneer écht nodig is.

Marleen van Uchelen-Schipper is universitair hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam en adviseur bij Houthoff. Deze column is geschreven op persoonlijke titel.